

Veřejné pojišťovnické právo

FIPR – Evropské finanční právo

29.3.2017

Pojišťovnické právo

- Část soukromoprávní
 - Např. pojistné smlouvy mezi pojišťovnou a klientem (občanské právo)
- Část veřejnoprávní
 - Např. pojistný podvod (trestní právo)
 - Regulace podmínek pro provozování pojišťovacích služeb (finanční právo)
 - Dohled nad pojišťovnami (finanční právo)

Předpoklady pojištění

- objektivní existence určitého **nebezpečí**
- **nahodilost** výskytu nepříznivých událostí
- **měřitelnost** rizika a nahodilé skutečnosti
- **riziko** – většinou spojené s určitou ztrátou
- *„pojišťovna za poplatek přejímá riziko“*

Pojistitelné riziko :

- riziko musí být **identifikovatelné**,
- ztráta z realizace rizika musí být **vyčíslitelná**,
- riziko musí být pro pojišťovnu **ekonomicky přijatelné**,
- projev rizika musí být **náhodný**.

K oblastem veřejnoprávní regulace pojišřovnictví v EU

- Požadavky na pojišřovny
 - kvantitativní a kvalitativní požadavky na výši kapitálu, technických rezerv, požadavky na kontrolní procesy, transparentnost, atd.
- Požadavky na pojišřovací zprostředkovatele
- Dohled nad pojišřovnamy
- Atd.

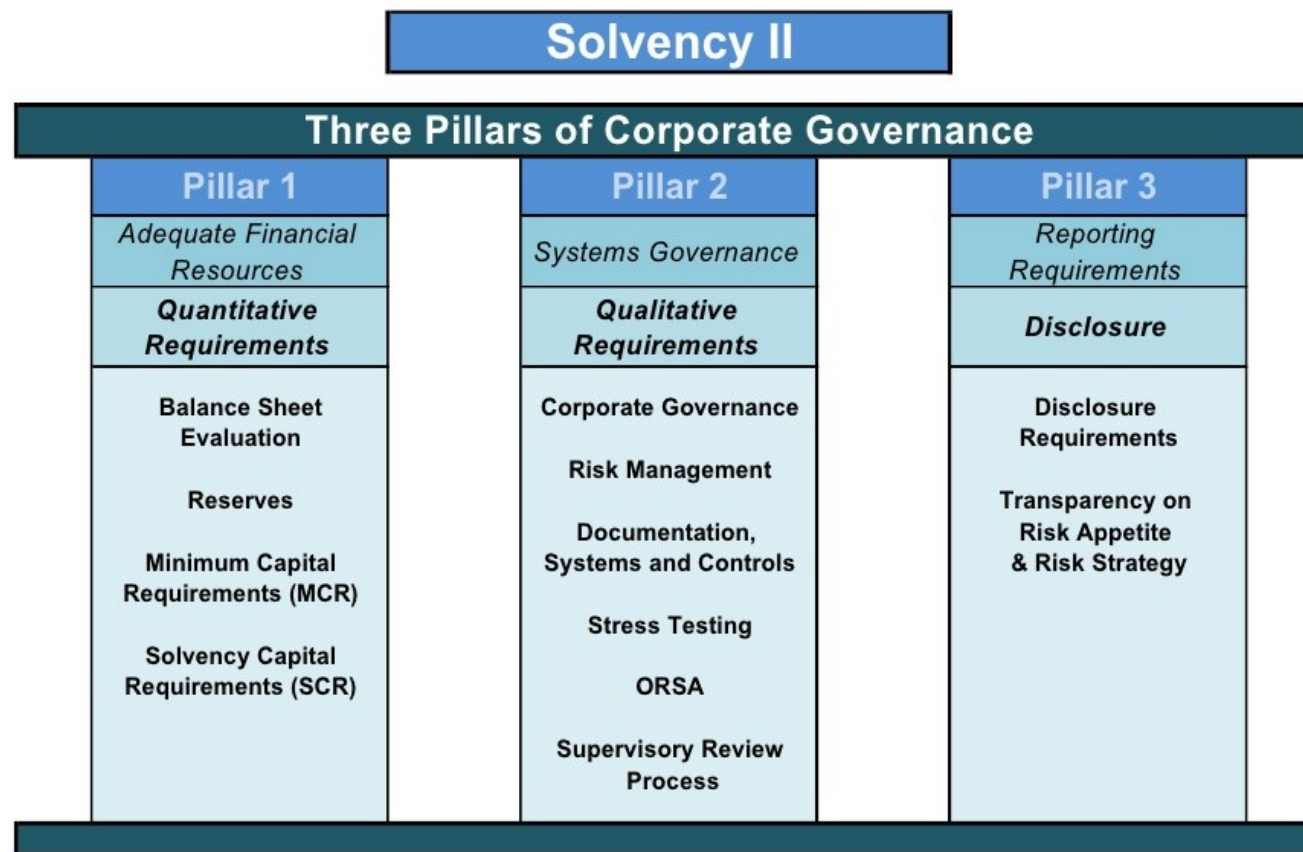
Požadavky na pojišťovny

- Klíčové předpisy na úrovni EU:
 - Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES ze dne 25. listopadu 2009 o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II)
- Klíčové předpisy na úrovni ČR:
 - Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví

Solvency II

- Nahrazuje předchozí směrnice
- Posílení harmonizace na úrovni EU
- Postavena na třech pilířích

Solvency II update – Three Pillars

Požadavky na pojišťovací zprostředkovatele

- Klíčové předpisy na úrovni EU:
 - Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/97 ze dne 20. ledna 2016 o distribuci pojištění
- Klíčové předpisy na úrovni ČR:
 - Zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona (zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí)

Dohled nad pojišťovnami I

- V ČR Česká národní banka – srov. zák. č. 6/1993 Sb., o České národní bance
- § 44, odst. 1 písm. c) zákona o ČNB:

*„Česká národní banka vykonává **dohled nad: pojišťovnami, zajišťovnami, penzijními fondy, penzijními společnostmi a dalšími osobami působícími v oblasti pojišťovnictví, doplňkového penzijního spoření, důchodového spoření a penzijního připojištění podle zákonů upravujících pojišťovnictví, činnost pojišťovacích zprostředkovatelů, penzijní připojištění, doplňkové penzijní spoření a důchodové spoření...**“*

- Do roku 2006 dohled vykonávalo Ministerstvo financí, Úřadu státního dozoru v pojišťovnictví a penzijním připojištění Ministerstva financí (ÚDPP)
- Srov. zák. č. 57/2006 Sb., o změně zákonů v souvislosti se sjednocením dohledu nad finančním trhem

Dohled nad pojišťovnamí II

- Dohled v pojišťovnictví mimo jiné zahrnuje:
 - rozhodování o žádostech o udělení **licencí, povolení a registrací**
 - kontrolu dodržování podmínek stanovených udělenými licencemi a povoleními
 - kontrolu **dodržování zákonů**, k jejichž kontrole je ČNB zmocněna zákonem nebo zvláštními právními předpisy
 - kontrolu dodržování vyhlášek a opatření vydaných ČNB
 - získávání **informací potřebných pro výkon dohledu** a jejich vymáhání, ověřování jejich pravdivosti, úplnosti a aktuálnosti
 - ukládání opatření k nápravě a **sankcí a řízení o správních deliktech** a přestupcích

EIOPA - European Insurance and Occupational Pensions Authority

- **Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění**
- zřízen nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1094/2010 ze dne 24. listopadu 2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění), o změně rozhodnutí č. 716/2009/ES a o zrušení rozhodnutí Komise 2009/79/ES
- Součást **Evropského systému dohledu nad finančním trhem (ESFS)**
- ESFS byl vytvořen jako decentralizovaný, vícevrstevný systém mikrobezpečnostních a makrobezpečnostních orgánů s cílem zajistit konzistentní a koherentní finanční dohled v EU.

EIOPA - European Insurance and Occupational Pensions Authority

- sídlo ve Frankfurtu nad Mohanem
- EIOPA má zejména usilovat o:
 - lepší fungování vnitřního trhu, včetně především důkladné, účinné a jednotné úrovně regulace a dohledu,
 - zajištění integrity, průhlednosti, účinnosti a řádného fungování finančních trhů,
 - **posílení koordinace dohledu na mezinárodní úrovni,**
 - předcházení regulatorní arbitráži a prosazování rovných podmínek hospodářské soutěže,
 - posílení ochrany spotřebitelů

Základní pojmy v českém právním řádu

- § 2758 OZ

„Pojistnou smlouvou se pojistitel zavazuje vůči pojistníkovi poskytnout jemu nebo třetí osobě pojistné plnění, nastane-li nahodilá událost krytá pojištěním (pojistná událost), a pojistník se zavazuje zaplatit pojistiteli pojistné.“

- **pojistitel** – pojišťovna; právnická osoba, která je oprávněna provozovat pojišťovací činnost podle zákona o pojišťovnictví
- **pojistník** – osoba, která s pojistitelem uzavřela pojistnou smlouvu (a platí pojistné)
- **pojištěný** – osoba, na jejíž život, zdraví, majetek, odpovědnost za škodu nebo jiné hodnoty pojistného zájmu se pojištění vztahuje
- **oprávněná osoba** – osoba, které v důsledku pojistné události vznikne právo na pojistné plnění

Základní pojmy II

- **obmyšlený** – osoba určená pojistníkem v pojistné smlouvě, jíž vznikne právo na pojistné plnění v případě smrti pojištěného;
- **poškozený** – osoba, které byla způsobena škoda a má právo na náhradu proti odpovědnému subjektu
- **pojistné** – platba za soukromé pojištění („premium“)
- **pojistné plnění** – náhrada za vzniklou (pojištěnou) škodu
- **pojistná doba** – doba, na kterou bylo soukromé pojištění sjednáno (určitá či neurčitá)
- **pojistné období** - časové období dohodnuté v pojistné smlouvě, za které se platí pojistné (např. jeden rok, měsíc). Určuje frekvenci placení pojistného.

Základní pojmy III

- **škodná událost** - skutečnost, z níž vznikla škoda a která by mohla být důvodem vzniku práva na pojistné plnění
- **pojistná událost** - nahodilá skutečnost definovaná v pojistné smlouvě nebo ve zvláštním právním předpisu, na který se pojistná smlouva odvolává, s níž je spojen vznik povinnosti pojistitele poskytnout pojistné plnění
- **pojistné nebezpečí** - možná příčina vzniku pojistné události;
- **pojistné riziko** - míra pravděpodobnosti vzniku pojistné události vyvolané pojistným nebezpečím

Základní pojmy IV

- **Pojišťovací zprostředkovatel** - právnická nebo fyzická osoba, která za úplatu provozuje zprostředkovatelskou činnost v pojišťovnictví (zák. č. 38/2004 Sb. zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích)
 - **Pojišťovací makléř** - Je ve své činnosti vázán obsahem smlouvy uzavřené s klientem („pracuje pro klienta“) a v závislosti na jejím obsahu zpracovává komplexní analýzy pojistných rizik, návrhy pojistných nebo zajistných programů, poskytuje konzultační a poradenskou činnost, provádí správu uzavřených pojistných nebo zajišťovacích smluv, sleduje lhůty k jejich revizi a spolupracuje při likvidaci pojistných událostí. Zpravidla je odměňován pojišťovnou nebo zajišťovnou
 - **Pojišťovací agent** - Vykonává zprostředkovatelskou činnost v pojišťovnictví jménem a na účet jedné nebo více pojišťoven („pracuje pro pojišťovnu“). Bylo-li tak dohodnuto, je oprávněn inkasovat pojistné nebo zprostředkovávat
 - **Vázaný pojišťovací zprostředkovatel** - Vykonává zprostředkovatelskou činnost v pojišťovnictví jménem a na účet jedné nebo více pojišťoven. V případě nabídky pojistných produktů více pojišťoven nesmí být tyto produkty vzájemně konkurenční. Pojišťovna, jejíž pojistný produkt je nabízen, odpovídá za škodu způsobenou při výkonu zprostředkovatelské činnosti v pojišťovnictví. Vázaný pojišťovací zprostředkovatel neinkasuje pojistné a nevyplácí pojistné plnění.
 - **Výhradní pojišťovací agent** - Vykonává zprostředkovatelskou činnost v pojišťovnictví jménem a na účet jedné pojišťovny, je vázán vnitřními předpisy pojišťovny. Bylo-li tak dohodnuto, je oprávněn vybírat pojistné nebo zprostředkovávat plnění z pojistných smluv

Zákon o pojišťovnictví

- ČÁST PRVNÍ - OBECNÁ USTANOVENÍ (§ 1 - § 3)
- ČÁST DRUHÁ - PROVOZOVÁNÍ ČINNOSTÍ V POJIŠŤOVNICTVÍ (§ 4 - § 83b)
- ČÁST TŘETÍ - DOHLED V POJIŠŤOVNICTVÍ (§ 84 - § 125)
- ČÁST ČTVRTÁ - MLČENLIVOST (§ 126 - § 128)
- ČÁST PÁTÁ - SPOLEČNÁ USTANOVENÍ (§ 129 - § 135)
- ČÁST ŠESTÁ - ZMOCŇOVACÍ, ZÁVĚREČNÁ, PŘECHODNÁ A ZRUŠOVACÍ USTANOVENÍ (§ 136 - § 140)
- § 141
- ČÁST SEDMÁ - ÚČINNOST (§ 142)

OBEČNÁ USTANOVENÍ (§ 1 - § 3)

- Pro účely tohoto zákona se rozumí:
- **pojišťovací činností** - přebírání pojistných rizik na základě uzavřených pojistných smluv a plnění z nich, přičemž součástí pojišťovací činnosti jsou činnosti přímo vyplývající z povolené pojišťovací činnosti, zejména činnosti související se vznikem pojištění a jeho správou, likvidace pojistných událostí, poskytování asistenčních služeb, investování, uzavírání smluv pojišťovnou se zajišťovnami o zajištění závazků pojišťovny vyplývajících z jí uzavřených pojistných smluv a činnost směřující k předcházení vzniku škod a zmírňování jejich následků..
- **zajišťovací činností** - přebírání pojistných rizik na základě uzavřených smluv, kterými se zajišťovna zavazuje poskytnout pojišťovně ve sjednaném rozsahu plnění, nastane-li nahodilá událost ve smlouvě blíže označená, a pojistitel se zavazuje platit zajistiteli ve smlouvě určenou část pojistného (dále jen „zajistné“) z pojistných smluv uzavřených pojistitelem, které jsou předmětem této smlouvy (dále jen „zajišťovací smlouva“)..
- **investováním** - nakládání s veškerými aktivy v majetku pojišťovny nebo zajišťovny

PROVOZOVÁNÍ ČINNOSTÍ V POJIŠŤOVNICTVÍ (§ 4 - § 83b)

- Výše základního kapitálu tuzemské pojišťovny činí při provozování pojišťovací činnosti podle
 - a) jednoho nebo více pojistných odvětví **životních** pojištění nejméně **105.000.000 Kč**
 - b) pojistných odvětví **neživotních** pojištění v rozmezí mezi **70.000.000 Kč** – **200.000.000 Kč**
- Pojišťovna z **jiného členského státu** je oprávněna provozovat na území České republiky pojišťovací činnost na základě práva zřizovat své pobočky nebo na základě svobody dočasně poskytovat služby, a to v rozsahu, v jakém jí bylo uděleno **povolení k provozování pojišťovací činnosti v zemi jejího sídla** a po splnění informační povinnosti podle tohoto zákona

Otázky?

Děkuji za pozornost

JUDr. Johan Schweigl, Ph.D.

Johan.Schweigl@law.muni.cz